

In München hangt verandering in de lucht

Achtergrond - 26 juli 2019 - Auteur: Lynn Stroo

Het is rumoerig in het parlement van de deelstaat Beieren in München. Op de een-na-laatste dag voor het zomerreces wordt er druk gediscussieerd over milieukwesties en de zorg. Vooral vanuit de rechter- en linkervleugel van de zaal klinkt gezucht, gejuich, gemopper en geklap. Het is vanaf de publieke tribune goed merkbaar dat hier een politieke aardverschuiving heeft plaatsgevonden.

Nog geen jaar geleden zag het Beierse parlement er heel anders uit. De christendemocratische CSU, de conservatieve zusterpartij van de landelijke CDU, regeerde hier decennialang bijna onafgebroken met een absolute meerderheid. De verkiezingen van oktober 2018 veranderden dit volledig. De rechts-populistische AfD kwam uit het niets met 10,2 procent van de stemmen in de Landtag, en Bündnis 90/Die Grünen werd met 17,6 procent ineens de tweede partij. De CSU, die flink verloor maar wel de grootste bleef, sloot uiteindelijk een coalitie met de Freie Wähler, een lokale partij die inhoudelijk gezien het dichtst bij hen in de buurt komt.

Duitslandweb-redacteur Lynn Stroo bezoekt München op uitnodiging van de CSU-gelieerde Hanns Seidel Stiftung. Die stichting liet een delegatie 'young professionals' uit de Benelux-landen kennismaken met de Beierse politiek.

Hoewel zowel links als uiterst rechts bij het vormen van een regering vakkundig buiten de deur werd gehouden, gonst de verandering door de gangen van het traditionele parlement vol klassieke schilderijen en kroonluchters. Voor een galerij

portretten met Beierse minister-presidenten, allemaal CSU, geeft Grünen-parlementslid Eva Lettenbauer (25) een televisie-interview. Ze is een van de jongste aanwinsten. Er valt voor de Groenen wat te vieren: het parlement heeft zojuist ingestemd met een wetsvoorstel om de bijen te beschermen.

“De opkomst van de Groenen is door de CSU flink onderschat”, vertelt Gerhard Hirscher, van de Hanns Seidel Stiftung. De economie was altijd een speerpunt van de CSU, maar die bloeit al jaren. Beieren heeft een succesvolle hightech-industrie met veel start-ups. Niet voor niets gebruikt de deelstaat de slogan *Laptop und Lederhose*, verwijzend naar boerentraditie én innovatie. Vooral door dat laatste groeit in München de groep van jonge hoogopgeleiden hard. Juist in die categorie verliest de CSU veel kiezers. “Het oude, vertrouwde Beieren is aan het veranderen”, concludeert Hirscher.

Zelfs in hartje München is het zoeken naar een stabiel 4G-netwerk

De verandering lijkt de regering wel wakker te hebben geschud. Als eerste Duitse deelstaat heeft Beieren sinds een half jaar een ministerie voor digitalisering, met een jonge (33), ambitieuze CSU-politica aan het roer. Een van de belangrijkste doelen: snel internet in heel Beieren. Dat blijkt geen overbodige luxe. Zelfs in hartje München is het zoeken naar een stabiel 4G-netwerk, om van het bereik op het platteland nog maar te zwijgen.

Aan de kloof tussen de steden en het Beierse platteland wordt actief gewerkt, vertelt parlementslid Gerhard Hopp (CSU). Met de ‘Heimatstrategie’ van de regering wordt er bijvoorbeeld meer onderwijs aangeboden in de landelijke regio’s, waardoor de jeugd niet meer massaal naar de steden hoeft te trekken voor een opleiding.

Volgens Hopp moet er niet alleen aan de praktische kloof tussen stad en land worden gewerkt, maar ook aan de mentaliteit. Hij heeft in de plenaire zaal net ingestemd met de ‘red de bijen’-initiatiefwet. “Vooral stedelingen willen meer natuurbescherming, en dat is natuurlijk goed. Maar sommigen hebben nog nooit een koe gezien. Ze kiezen te snel. Als we natuurbeschermende maatregelen nemen, heeft dat direct effect op de boeren, en niet op het leven in de stad. Daar moeten we het echt met de kiezers over hebben.”

'De CSU heeft jonge, diverse mensen nodig, en niet alleen oude mannen aan de top'

Na drie dagen vol politieke ontmoetingen is onze delegatie duidelijk geworden dat de CSU in thuisbasis Beieren, waar ze gewend is de lakens uit de delen, de hete adem van de Groenen voelt. Over de AfD heeft de CSU het opvallend weinig. Door

zelf in te zetten op een streng migratiebeleid wist de CSU de AfD wat wind uit de zeilen te nemen. Het thema vluchtelingen is geen discussiepunt meer in het Beierse parlement, vertelt parlementariër Hopp. Eenderde van de migranten heeft inmiddels werk gevonden. De ophef over de vluchtelingencrisis is weggeëbd.

Klimaat

Op klimaatvraagstukken heeft de conservatieve partij nauwelijks antwoorden, beaamt ook Hirscher van de Hanns Seidel Stiftung. In 1970 was Beieren nog de eerste deelstaat in Duitsland met een ministerie voor Milieu, nu is er al lange tijd niemand meer in de partij met specifieke klimaatkennis. En dat is volgens hem wel nodig, nu de klimaatthema's het publieke debat domineren. Net als in andere Duitse steden zijn de lantaarnpalen in München beplakt met aankondigingen voor zogenoemde *Klimademos*.

“De tijd van afwachten is voorbij”, stelt Hirscher. “De CSU heeft jonge, diverse mensen nodig, en niet alleen oude mannen aan de top.” De laatste verkiezingsresultaten hebben een gevoelige snaar geraakt. Op dit moment werkt een hervormingscommissie aan een plan om de CSU te moderniseren. De aanbevelingen moeten in het najaar klaar zijn. Makkelijk zal het niet gaan. Bij de volgende Bondsdagverkiezingen in 2021 moet de CSU/CDU volgens Hirscher landelijk een miljoen kiezers zien te compenseren omdat ze simpelweg gestorven zijn. Maar de partij klinkt vastberaden, en is niet bereid haar positie in de Beierse politiek snel op te geven.

“Als je ze niet kunt verslaan, is samenwerken met de Groenen dan een optie in de volgende regering?”, vraagt een deelnemer uit onze groep aan CSU-parlementariër Hopp. Hij lacht en denkt eventjes na. “Laat ze dat maar eerst eens in Berlijn proberen.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/32623/in-munchen-hangt-verandering-in-de-lucht>